

Przedmiotowy System Oceniania z języka polskiego w Zespole Szkół Szkole Podstawowej i Gimnazjum im. św. Jadwigi Śląskiej w Wężyskach

OCENIE Z JEZYKA POLSKIEGO W CIĄGU CAŁEGO ROKU SZKOLNEGO PODLEGAJĄ NASTĘPUJĄCE FORMY AKTYWNOŚCI UCZNIA :

1. Wypowiedzi pisemne:

- prace klasowe -wypracowania, testy (4-6),
- sprawdziany gramatyczne (2 - 4),
- sprawdziany ze znajomości treści lektur (4-6),
- kartkówki (2 - 4),
- dyktanda (4 - 5),
- wypracowania - dłuższe formy wypowiedzi (4-7),
- krótkie prace domowe – na bieżąco,
- praca na lekcji – na bieżąco.

2. Wypowiedzi ustne:

- odpowiedź - treści literackie i językowe (2-4 razy),
- kultura żywego słowa - recytacja, scenki, dramy, prezentacje teatralne (co najmniej 2 razy).

3. Aktywność, inwencja twórcza ucznia, zeszyt przedmiotowy.

4. Formy dodatkowe (prace nadobowiązkowe):

- projekty,
- udział w konkursach polonistycznych artystycznych,
- udział w zajęciach pozalekcyjnych,
- prezentacje/referaty,
- przygotowanie do zajęć.

W ramach autonomii nauczyciela w zależności od specyfiki zespołu klasowego, poziomu klasy zastrzega się możliwość zmiany ilości ocen z poszczególnych form aktywności ucznia.

Nauczyciel podpisuje kontrakt z uczniami dotyczący zasad PSO oraz zachowania podczas zajęć.

KONTROLA I OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

1. Prace klasowe są obowiązkowe. Jeśli z przyczyn losowych uczeń nie może pisać w wyznaczonym dla całej klasy terminie, powinien to uczynić w terminie dwutygodniowym od powrotu do szkoły po uzgodnieniu z nauczycielem.
2. Uczeń może poprawić każdą ocenę z wypowiedzi pisemnej (prace klasowe, testy, sprawdziany, wypracowania). Poprawa jest jednorazowa i odbywa się w terminie i miejscu ustalonym przez nauczyciela (nieprzekraczającym jednak 2 tygodni) ocena z poprawy ma mniejszą wagę o 1.
3. Prace klasowe i testy z większej partii materiału są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, dyktanda – przynajmniej dwudniowym, natomiast krótkie kartkówki obejmujące nie więcej niż trzy ostatnie lekcje, mogą być przeprowadzane bez zapowiedzi.
4. Wszystkie prace klasowe uczeń musi poprawić, czyli dokonać analizy i korekty popełnionych błędów. Poprawa taka może zostać przez nauczyciela oceniona.
5. Pisemne prace domowe uczeń jest zobowiązany oddać w ustalonym terminie. Nauczyciel może, ale nie musi, wyznaczyć dodatkowy termin. Nieoddanie pracy skutkuje oceną niedostateczną.
6. Pracą domową jest również przeczytanie tekstu literackiego. Niewykonanie takiej pracy skutkuje oceną niedostateczną.
7. Wszystkie prace klasowe powinny być opatrzone podpisem ucznia i tematem pracy oraz gromadzone przez nauczyciela, tak aby uczeń i jego rodzice mieli do nich wgląd.
9. Prace pisemne muszą być napisane czytelnie, a zeszyty przedmiotowe prowadzone estetycznie.
10. Uczeń jest zobowiązany do noszenia podręczników i zeszytu na każdą lekcję. Ich brak może skutkować parafką za nieprzygotowanie.
11. Uczeń ma obowiązek uzupełnienia notatek (także zadań domowych) za czas swojej nieobecności w ciągu pięciu dni szkolnych po powrocie do szkoły.

12. Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do zajęć, tylko na początku lekcji, trzy razy w semestrze (tj. nieprzygotowanie do odpowiedzi ustnej, brak zadania, zeszytu, podręcznika, ćwiczeń). **Nie dotyczy to wypowiedzi pisemnych oraz recytacji, prezentacji/referatów, lekcji powtórzeniowych.**
13. Za aktywność podczas lekcji (w zależności od zaangażowania i trudności zadań) uczeń otrzymuje oceny, na które składają się zdobywane systematycznie plusy. 6 plusów = ocena celująca.
14. Uczeń ma obowiązek wykonywania poleceń nauczyciela podczas lekcji, praca ta może zostać oceniona w trakcie lub po skończonej lekcji.
15. Wypracowania i prace klasowe są pisane na papierze podaniowym, który uczeń powinien mieć przygotowany w swojej teczce znajdującej się w gabinecie polonistycznym.
16. Uczeń ma obowiązek czytać w domu teksty literackie zlecone przez nauczyciela (lektury zapowiedziane minimum miesiąc wcześniej i wykazać się znajomością treści lektury w wyznaczonej przez nauczyciela formie pisemnej lub ustnej).
17. Uczeń ma obowiązek być na bieżąco przygotowany z trzech ostatnich lekcji.
18. Wypowiedzi pisemne są oceniane zgodnie z kryteriami. Liczba punktów jest przeliczana na ocenę.
19. Wszystkie prace pisemne są przechowywane, mają do nich wgląd uczniowie i rodzice.
20. Nauczyciel ma obowiązek sprawdzenia prac pisemnych w ciągu dwóch tygodni od ich napisania i poinformowania ucznia o uzyskanych punktach.
21. Uczeń, który opuścił 50% godzin lekcyjnych nie może być klasyfikowany z przedmiotu.
22. O przewidywanej niedostatecznej ocenie semestralnej / rocznej uczeń i jego rodzice (prawni opiekunowie) są informowani na miesiąc przed zakończeniem semestru / roku szkolnego.
23. O przewidywanej ocenie semestralnej / rocznej uczeń informowany jest na tydzień przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej.
24. Czynnikiem wpływającym na podniesienie oceny śródrocznej i rocznej jest wykonywanie dodatkowych zadań, szczególnie aktywność na lekcji, osiągnięcia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, starannie prowadzony zeszyt przedmiotowy.
25. Punkty uzyskane z prac klasowych i sprawdzianów przeliczane są na stopnie wg następującej skali:
 100% - 96% celujący
 95% - 91% bardzo dobry
 90% - 70% dobry
 69% - 50% dostateczny
 49% - 31% dopuszczający
 30% - 0% niedostateczny.
26. Nie ocenia się uczniów do trzech dni po dłuższej (co najmniej tygodniowej) usprawiedliwionej nieobecności w szkole.
27. Do średniej ważonej liczone są oceny z poniższych aktywności, którym przypisuje się odpowiednio wagi:

Formy aktywności	waga
Prace klasowe	VI
Poprawa pracy klasowej	V
Sprawdziany	V
Poprawa sprawdzianu	IV
Wypracowania	V
Poprawa wypracowania	IV
Kartkówki	IV
Odpowiedzi ustne	III
Aktywność na lekcji	II
Prace domowe	II
Dyktanda	I
Zeszyt przedmiotowy	I
Recytacja	II
Konkursy (laureaci)	VI
Czytanie	I
Dzienniczek lektur	II
Testy próbne	IV
Inne	I

28. **Najważniejsze są oceny ze sprawdzianów, prac klasowych, wypracowań, kartkówek i z odpowiedzi. Druga z kolei kategoria ważności to oceny z zadań domowych, recytacji, za zeszyt, z aktywności.**

29. Dla ocen półrocznych i rocznych ustala się następujące przedziały wynikające ze średniej ważonej:

- 0 – 1,74 niedostateczny
- 1,65 – 2,64 dopuszczający
- 2,65 – 3,64 dostateczny
- 3,65 – 4,64 dobry
- 4,65 – 5,34 bardzo dobry
- 5,35 – 6,0 celujący

30. Każdy uczeń ma prawo otrzymać półroczną i roczną ocenę wyższą niż przewidywana (o 1 ocenę). Ocena może być podwyższona na podstawie wyniku z testu przygotowanego przez nauczyciela na odpowiednią ocenę lub w innej formie określonej przez nauczyciela. Uczeń powinien przystąpić do rozwiązania testu lub poprawy oceny najpóźniej 5 dni przed radą klasyfikacyjną.

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI USTNYCH I PISEMNYCH

MÓWIMY:

1. Zgodnie z tematem.
2. Zachowujemy odpowiednią kompozycję wypowiedzi:
 - pamiętamy o wstępie, rozwinięciu, zakończeniu,
 - łączymy tekst w logiczną całość,
 - unikamy powtarzania tych samych myśli.
3. Zwracamy uwagę na poprawność językową:
 - stosujemy odpowiednie słownictwo,
 - włączamy w wypowiedź związki frazeologiczne, przysłowia, cytaty,
 - używamy wyrazów poprawnych gramatycznie,
 - dbamy o odpowiedni akcent.
4. Stosujemy odpowiednie tempo mówienia:
 - dopasowujemy tempo mówienia do tematu i formy wypowiedzi
 - unikamy pauz i przerywników.

PISZEMY:

- Na temat, odpowiednio dobierając materiał;
- Zgodnie z formą;
- Zachowując właściwe proporcje między poszczególnymi częściami pracy;
- Dbając o spójność kompozycyjną;
- Nie popełniając błędów składniowych, fleksyjnych, słotwórczych;
- Tworząc poprawne związki wyrazowe;
- Unikając powtórzeń;
- Dbając o czytelny i staranny zapis;
- Dbając o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną pracy.

Kryteria oceny recytacji

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Znajomość tekstu [dwa nieznaczące błędy (w tym podpowiedzi nauczyciela) – 2 punkty; od 3 do 5 błędów – 1 punkt; liczne błędy, podpowiedzi wykluczają przyznawanie punktów za kolejne kryteria; uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną]	0–2p.
II	Właściwe tempo mówienia [dostosowane do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; przestrzeganie znaków interpunkcyjnych, przerywników]	0–1p.
III	Wyraźne mówienie [uczeń jest słyszany i rozumiany]	0–1p.
IV	Wyraziste mówienie [uczeń dostosowuje sposób mówienia do sytuacji ukazanej w wierszu, fragmencie prozy; głosem wyraża uczucia, zaciekawia, wzrusza itp.]	0–1p.

5p. celujący; 4p. bardzo dobry; 3p. dobry; 2p. dostateczny; 1p. dopuszczający; 0p. niedostateczny

Kryteria oceny realizacji określonych projektów

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zgodność projektu z tematem	0–2p.
II	Oryginalność wyrażonej treści	0–2p.
III	Oryginalność zastosowanej techniki (technologii)	0–4p.
IV	Estetyka wykonania	0–2p.
V	Prezentacja	0–2p.

10p. – celujący; 9p. - bardzo dobry; 8p.-7p. - dobry; 6p. -5p. - dostateczny; 4p. - dopuszczający; 3p.–0p. - niedostateczny

Kryteria oceniania dyktand

ocena	ilość błędów
celujący	czyste dyktando [dopuszczalny jeden błąd interpunkcyjny]
bardzo dobry	2 bł. int. lub 1 bł. ortograficzny lub 3 bł. interpunkcyjne do 1 ort. + 2 int.
dobry	od 2 bł. ort. do 2 bł. ort. + 2 bł. int.
dostateczny	od 3 bł. ort. do 4 bł. ort. + 2 bł. int.
dopuszczający	od 5 bł. ort. do 6 bł. ort. + 2 bł. int.
niedostateczny	od 7 bł. ort.

Sposoby oceniania poszczególnych umiejętności:

Umiejętność	Sposób oceniania
- ciche czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów kultury	- zadania punktowane wg kryteriów, punkty przeliczane na oceny, skala punktów i ocen zapisana pod każdym sprawdzianem
- tworzenie własnego tekstu	- kryteria ocen pisemnych form wypowiedzi
- wykorzystywanie w praktyce poznanych zasad ortograficznych	- kryteria oceny dyktand oraz pisemnych form wypowiedzi
- znajomość treści lektur obowiązkowych	- zadania punktowane wg określonych kryteriów, punkty przeliczane na oceny, skala punktów i ocen zapisana pod każdym sprawdzianem
- znajomość treści lektur uzupełniających	- cena za notatki przygotowane przez ucznia, w razie wątpliwości – dodatkowe pytania z treści lektury
- mówienie	- kryteria oceny wypowiedzi ustnych
- recytacja	- kryteria oceny recytacji
- inscenizacja teatralna	- wg kryteriów wcześniej ustalonych z uczniami
- plastyczne konkretyzacje utworów	- kryteria oceny konkretyzacji utworów
- realizacja określonych projektów	- wg kryteriów wcześniej ustalonych z uczniami
- realizacja zadań w grupie	- wg kryteriów wcześniej ustalonych z uczniami

ZASADY KLASYFIKOWANIA ŚRÓDROCZNEGO I ROCZNEGO

- Podczas ustalania oceny śródrocznej i rocznej uwzględniane są oceny cząstkowe uzyskane przez ucznia z obowiązkowych form sprawdzania wiadomości i umiejętności, z nadobowiązkowych form aktywności, za aktywność na lekcji, zaangażowanie i przygotowanie do zajęć.
- Ocena klasyfikacyjna jest średnią ważoną ocen cząstkowych.

SPOSOBY INFORMOWANIA RODZICÓW

- Wymagania edukacyjne z języka polskiego są przedstawione uczniom na początku roku szkolnego. Uczeń potwierdza zaznajomienie się z przedmiotowymi zasadami oceniania i kryteriami ocen własnoręcznym podpisem na kartce według wzoru. Rodzice uczniów są informowani przez wychowawcę klasy o możliwości zapoznania się z przedmiotowymi zasadami oceniania z języka polskiego w pracowni, na stronie internetowej szkoły oraz u nauczyciela uczącego przedmiotu. Wychowawca klasy przekazuje tę informację rodzicom podczas pierwszych w danym roku szkolnym zebrań z rodzicami.
- Kryteria oceniania z języka polskiego są załącznikiem do Przedmiotowego Systemu Oceniania.
- Informacja o postępach ucznia udzielana jest przez nauczyciela w czasie konsultacji indywidualnych oraz zebrań.
- W przypadku wystąpienia problemów w nauce rodzice powiadamiani są o konieczności odbycia konsultacji z nauczycielem poprzez wpis do zeszytu przedmiotowego, telefonicznie lub przez wychowawcę klasy.
- W dzienniku elektronicznym wpisywane są oceny bieżące ucznia oraz zawiadomienia o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych.

DOSTOSOWANIE PSO Z JĘZYKA POLSKIEGO DO MOŻLIWOŚCI UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI WYMAGANIAMI EDUKACYJNYMI

1. Uczniowie posiadający opinię PPP o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.
2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię PPP o specyficznych trudnościach w uczeniu się.
3. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W SZKOLE PODSTAWOWEJ

KLASA IV

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- Proponuje rozwiązania wykraczające poza materiał programowy,
- Wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne,
- Nie powiela cudzych pomysłów i poglądów,
- Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach literackich i teatralnych w szkole i poza szkołą,
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną i prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny (np. udział w akademiach, współpraca z gazetką szkolną, udział w imprezach artystycznych, itp.),
- Posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia językowego oraz nauki o języku, przewidywane w programie nauczania w klasie IV.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy IV.

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym – językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- doskonale potrafi posługiwać się poznanymi w klasie IV formami wypowiedzi (opowiadanie, opis wyglądu przedmiotu i postaci, sprawozdanie z wycieczki, dialog, list do najbliższych),
- samodzielnie sporządza plan odtwórczy lektury i kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- radzi sobie z układem graficznym wypowiedzi pisemnej – akapity,
- wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu,
- potrafi nazwać niektóre stany psychiczne i ich przejawy,

- ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie posługuje się nim,
- samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym,
- analizuje utwór poetycki, wskazując epitety, porównania, wersy, rymy, osobę mówiącą w wierszu,
- bierze czynny udział w lekcji,
- płynnie czyta nowy tekst,
- rozróżnia biegle poznane w klasie IV części mowy,
- wskazuje różnice między osobową a nieosobową (bezokoliczniki) formą czasownika,
- poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu,
- rozróżnia czas przyszły złożony od czasu przyszłego prostego,
- biegle odmienia rzeczowniki przez przypadki i [poprawnie stosuje w zdaniach, oddziela temat od końcówki,
- odmienia przymiotniki i zauważa zależność form przymiotnika od określanego rzeczownika,
- wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie,
- układa zdanie pojedyncze i złożone,
- potrafi zbudować zdanie z podanych związków wyrazowych,
- odróżnia głoskę od litery, spółgłoskę od samogłoski,
- określa spółgłoski,
- zna zasady akcentowania w języku polskim i poprawnie akcentuje.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie IV.

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowego przestankowania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne,
- w wypowiedziach próbuje oceniać zachowania bohaterów literackich oraz formułuje ogólne wnioski o utworach,
- poprawnie sporządza plan ramowy,
- potrafi posługiwać się słownikiem ortograficznym,
- potrafi wskazać w wierszu epitet, porównanie, rymy, wersy, strofy,
- rozróżnia części mowy poznane w klasie IV,
- poprawnie odmienia (stosuje w zdaniach) czasowniki i rzeczowniki,
- potrafi oddzielić temat od końcówki,
- poprawnie odmienia i stopniuje przymiotniki,
- umie wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie,
- rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone,
- rozróżnia głoskę, literę, samogłoskę i spółgłoskę,
- określa spółgłoski,
- poprawnie dzieli wyrazy na sylaby.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania dla klasy IV na poziomie nie przekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej.

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- przy małej pomocy nauczyciela wypowiada się w szkolnych formach pisemnych,
- umie wymienić elementy świata przedstawionego,
- wskazuje epitety, porównania, wersy, strofy, rymy,
- odróżnia postacie i wydarzenia realistyczne od fantastycznych,
- tworzy bezokoliczniki od czasownika w formie osobowej i odwrotnie,
- odróżnia przyimek od innych części mowy,
- rozpoznaje rzeczownik w funkcji podmiotu i czasownik w roli orzeczenia,
- odmienia rzeczowniki przez przypadki,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje,
- podane zdania dzieli na pojedyncze i złożone,
- rozróżnia głoski, litery,
- przy małej pomocy nauczyciela określa spółgłoski,
- dzieli wyrazy na sylaby.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności.

- technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył uczeń w ich napisanie,
- przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy i wskazuje w tekście przyimek,
- odmienia rzeczowniki przez przypadki,
- wskazuje podmiot i orzeczenie, odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy i rodzaje,

- wyróżnia głoski, litery i sylaby,
 - zna podstawowe zasady ortograficzne.
- Ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi.
- nie opanował techniki głośniego i cichego czytania,
 - wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
 - w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych,
 - nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA V

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.
- Proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy.
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia.
- Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.
- Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i międzyszkolnych.
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach / np. udział w akademiach, inscenizacje teatralne, współpraca ze szkolną gazetką, itd. /, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.
- Posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia językowego oraz nauki o języku przewidziane programem nauczania w klasie V.

- Wykazuje ponadprogramowe umiejętności w zakresie kształcenia literackiego i kulturalnego.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, którego wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym – językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym.

- Opanował pełny zakres wiadomości określanych programem nauczania dla klasy V
- Doskonale potrafi posługiwać się poznanymi w klasie V formami wypowiedzi / sprawozdanie z wycieczki, spaceru, opis przedmiotu, wyglądu człowieka z elementami charakterystyki, list prywatny, zaproszenie/.
- Podejmuje próby charakterystyki postaci / na wyrazistych przykładach/.
- Samodzielnie sporządza notatki z czytanych lektur.
- Bezbłędnie układa plan odtwórczy lektur, plan kompozycyjny własnej wypowiedzi.
- Bardzo dobra znajomość przeczytanego tekstu pozwala na swobodne jego analizowanie, ocenę postępowania i poglądu bohaterów, pisanie opowiadania twórczego z elementami opisu, z dialogiem.
- Zwraca uwagę na problematykę moralną zawartą w poznanych utworach.
- Biegłe posługuje się „Słownikiem ortograficznym”, „Słownikiem wyrazów bliskoznacznych”.
- Potrafi porównać cechy gatunkowe baśni i bajki.
- Analizuje utwór liryczny.
- Wskazuje różnice między osobową i nieosobową formą czasownika, między czasownikiem dokonany i niedokonany.
- Określa znaczenie trybów czasownika, biegle odmienia czasownik w trybie rozkazującym i przypuszczającym.
- Zna zasady pisowni cząstki „by” z czasownikami.
- W odmianie rzeczownika przez przypadki wyróżnia temat oboczny, oboczności.
- Określa rolę przyimków w zdaniu.
- Wskazuje podobieństwa i różnice między przymiotnikiem i przysłówkiem.
- Podaje poprawne formy liczebników.
- Klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje ich przykłady.
- Wyróżnia w zdaniu zespoły składniowe i nazywa je.
- Układa zdanie pojedyncze rozwinięte według poznanego wykresu.
- Przeprowadza klasyfikację zdań złożonych.
- Wskazuje różnice między samogłoską i spółgłoską.
- Omawia zależność brzmienia głoski od ruchów i pozycji narządów mowy.
- Podaje zasady akcentowania wyrazów w języku polskim oraz zasady wymawiania wyrazów bezakcentowych.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie V.

- Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania.
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo- stylistyczne, logiczne i ortograficzne.
- Potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów.
- Podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową : opowiadanie twórcze, opis postaci z elementami charakterystyki.
- W wypowiedziach próbuje oceniać i wartościować problemy i zjawiska dotyczące języka, literatury oraz kultury.

- Nazywa cechy gatunkowe mitów, legendy, bajki, noweli.
 - Poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy lektury.
 - Określa formę gramatyczną czasowników.
 - Stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i nieosobowej.
 - Tworzy czasowniki dokonany od niedokonanego, wyróżnia część za pomocą której tworzy ten czasownik.
 - Poprawnie odmienia czasowniki typu : umiem, rozumiem, idę.
 - Omawia budowę form trybu rozkazującego i przypuszczającego.
 - Wyjaśnia różnice w odmianie podanych rzeczowników, wyodrębnia temat i końcówkę.
 - Uzasadnia pisownię rzeczownika, odwołując się do odmiany.
 - W zdaniu wskazuje pisownię rzeczownika, odwołując się do odmiany.
 - W zdaniu wskazuje przyimki i wyrażenia przyimkowe, nazywa ich rolę w zdaniu.
 - Tworzy przysłówki od przymiotników, stosuje je w zdaniach i określa ich rolę.
 - Określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem.
 - Zastępuje słowem liczebniki podane cyfrą i odwrotnie.
 - Stosuje w zdaniu liczebnik w odpowiednim przypadku.
 - Przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie.
 - Podaje przykład współrzędnego i podrzędnego zespołu składniowego.
 - Robi wykres zdania pojedynczego rozwiniętego / na łatwych przykładach/.
 - Przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie.
 - Układa zdania złożone współrzędnie i podrzędnie.
 - Określa cechy głoski.
 - Rozpoznaje wyrazy bezakcentowe.
 - Poprawnie akcentuje wyrazy na 3 i 4 sylabę od końca.
- Ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się, opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej klasy V.
- W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii.
 - W miarę samodzielnie wypowiada się w szkolnych formach pisemnych / opowiadanie odtwórcze z dialogiem, opis przedmiotu i postaci, sprawozdanie, list, zaproszenie/.
 - Opanował technikę poprawnego czytania i doskonalą się pod względem dykcji, intonacji, akcentowania/.
 - Ma świadomość mechanizmów popełnianych błędów i potrafi je poprawić przy pomocy nauczyciela.
 - Umie wymieniać elementy świata przedstawionego / miejsce i czas akcji, bohaterów, wydarzenia/.
 - Odróżnia zdarzenia, postacie fantastyczne od realistycznych.
 - W utworze lirycznym wskazuje epitety, porównania, przenośnie.
 - Tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie bezosobowej i odwrotnie.
 - Rozróżnia czasowniki dokonane i niedokonane.
 - Odmienia czasownik we wszystkich trybach / prostsze przykłady/.
 - Nazywa przypadki i pytania, na które odpowiadają.
 - Odmienia przez przypadki rzeczownik o prostej odmianie.
 - Rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu i określenia rzeczownika.
 - Odróżnia przyimek od innych części mowy.
 - Rozpoznaje czasownik w roli orzeczenia i określenia czasownika.
 - Odmienia przymiotnik przez przypadki.
 - Łączy przymiotnik z rzeczownikiem, odmienia je, określa przypadek, liczbę i rodzaj.
 - Rozpoznaje w zdaniu liczebnik.
 - Rozróżnia zdanie i równoważnik zdania, podaje przykłady typów zdań.
 - Łączy w zespoły składniowe wyrazy tworzące zdanie.
 - Wpisuje zdanie w podany wykres.
 - Podane zdania dzieli na pojedyncze i złożone.
 - Z podanych zdań pojedynczych tworzy zdanie złożone.
 - Dzieli wyrazy na głoski.
 - Odróżnia samogłoski od spółgłosek.
 - Dzieli wyraz na sylaby.
 - Poprawnie akcentuje wyrazy na 2 sylabę od końca.
- Ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.
- Jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu.
 - Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia.
 - Błędy językowo – stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie

przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

- Stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela.
 - Rozróżnia części mowy.
 - Wskazuje podmiot, orzeczenie i określenia.
 - Odmienia rzeczownik i przymiotnik przez przypadki.
 - Odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy i tryby.
 - Odróżnia zdanie od równoważnika zdania, zdanie pojedyncze od złożonego.
 - Wyróżnia głoski, litery i sylaby w podanym wyrazie.
 - Poprawnie pisze wyrazy poznane na lekcjach ortografii / 65 – 60%/ oraz zna podstawowe zasady ortograficzne.
- Ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową w klasie V.
- Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu dopuszczającym.
 - Jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym.
 - W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych.
 - Nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA VI

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.
- Proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy.
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia.
- Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.
- Bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy.
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy szóstej, a w szczególności:

- Wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym.
- Potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie.
- Biegłe posługuje się słownikami i encyklopedią.
- Samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy.
- Bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki: określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie.
- Opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki.
- Ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania.
- W sposób świadczący o gruntownej znajomości utworu redaguje list do postaci literackiej.
- Bezbłędnie pisze sprawozdania ze spaceru, wycieczki, a w pracy poświęconej oglądaniu filmu lub spektaklowi teatralnemu podejmuje próby recenzji.
- Rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunków literackich (ballada, rodzaj powieści, dramat).
- Dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia środki stylistyczne, odróżnia obrazowanie fantastyczne od realistycznego.
- Pisze prace bezbłędne pod względem ortograficznym i stylistycznym.
- Potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika.
- Wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu, uzasadnia stosowania skróconych form zaimków rzeczownych.
- Biegłe stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami.
- Rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego liczebnika.
- Stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych formach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki).
- Rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę.
- Omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia.
- Przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, rysuje ich wykresy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie szóstej, a w szczególności:

- Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania.
- Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowe.
- Podejmuje próby wypowiadania się w formach: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu: list literacki, charakterystyka z pogłębioną oceną postaci, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu.
- Dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego.
- Poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy.
- Wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu.
- Potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów.
- Wymienia rodzaje zaimków.
- Wyróżnia przysłówki wśród innych części mowy, wskazuje sposób ich tworzenia.
- Poprawnie stopniuje przymiotniki.
- Podaje przykłady różnych typów liczebników.
- Na konkretnych przykładach omawia sposób wyrażania orzeczenia i podmiotu.
- Układa przykłady czterech zdań złożonych współrzędnie.
- Wyjaśnia pisownię podanego wyrazu.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się, opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej, a w szczególności:

- W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawności w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii.
- W miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie, telegram.
- Jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu.
- Zna przewidziane programem gatunki literackie.
- Umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego.
- Odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu.
- Poprawia popełnione błędy przy pomocy nauczyciela.
- Wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej.
- Określa formę fleksyjną czasowników.
- Odmienia podane przymiotniki przez przypadki.
- Rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, liczebniki i przymiotniki.
- Stopniuje przymiotniki.
- Rozróżnia przyimki proste i złożone.
- Wskazuje na różnicę między zdaniem a równoważnikiem zdania.
- Rozpoznaje zdania bezpodmiotowe.
- Nazywa w zdaniu części zdania.
- Układa zdanie złożone z podanych zdań pojedynczych.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności, a w szczególności:

- Jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu.
- Względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego problemu.
- W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości pracy.
- Stopień opanowania wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela.
- Przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy.
- Odróżnia zdania pojedyncze od złożonych.
- Zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych.
- Nazywa typy formantów.
- Tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie fleksji i składni, słownictwa, frazeologii i redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową.

- Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania w stopniu zadowalającym.
- Jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym.
- W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych i logicznych.
- Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W GIMNAZJUM

KLASA I

Ocena celująca (6):

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy I gimnazjum,
- uczeń samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- jest aktywny we wszystkich możliwych formach pracy polonistycznej,
- bierze udział i osiąga sukcesy w różnych konkursach: przedmiotowym, literackich, recytatorskich, poetyckich na terenie szkoły i poza nią,
- udziela bezbłędnych, „bogaty” odpowiedzi ustnych i pisemnych (formy przewidziane na ocenę bdb oraz rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny)
- prezentuje wysoki poziom kultury języka,
- przejawia zainteresowanie sztuką, bierze czynny udział w imprezach artystycznych; interesuje się: filmem, teatrem, malarstwem, muzyką; potrafi krytycznie wyrażać się o dziełach sztuki, będąc świadomym ich odbiorcą,
- jest „wprawionym” czytelnikiem; jego zainteresowania znacznie wykraczają poza listę lektur obowiązkowych,
- w bardzo interesujący sposób mówi i pisze o własnych zainteresowaniach, przeżyciach; prezentuje własne sądy i przekonania (np. w związku z dziełem sztuki),
- interesuje się pracą dziennikarską, np. jest jednym z redaktorów szkolnej gazety,
- pasjonuje się teatrem,
- czyta wiersze, sam próbuje własnych sił w tworzeniu poezji.

Ocena bardzo dobra (5):

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy I gimnazjum,
- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistycznym - językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną: wskazuje tezę, argumenty i wnioski
- przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat)
- rozpoznaje czytany utwór jako: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedię, dramat, tragedię, balladę, nowelę, hymn, powieść historyczną
- rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieść lub opowiadanie obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastyczno – naukowe, fantasy
- potrafi analizować i interpretować utwory literackie i poetyckie przewidziane programem nauczania
- redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis sytuacji, przeżyć, przedmiotu i dzieła sztuki, charakterystyka postaci filmowej, literackiej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu, zdarzenia z życia, dedykacja
- potrafi definiować pojęcia z zakresu teorii literatury, posługuje się nimi przy omawianiu utworów,
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytuł, podtytuł, motto, apostrofa, puenta, punkt, kulminacyjny)
- charakteryzuje postać mówiącą w utworze; rozróżnia rodzaj narracji i określa jej funkcję
- rozumie i wskazuje alegorie i atrybut w związku z analizą dzieła sztuki
- rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy
- rozróżnia bezbłędnie części zdania i części mowy, analizuje budowę zdania pojedynczego i złożonego
- analizuje słowotwórczą budowę wyrazu
- zna i stosuje wszystkie zasady ortograficzne,
- biegle posługuje się słownikami (ortograficznym, języka polskiego, poprawnej polszczyzny, frazeologicznym, antonimów i synonimów, wyrazów obcych, terminów literackich) i encyklopedią.

Ocena dobra (4):

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie I gimnazjum,
- wypowiedzi ustne i pisemne ucznia mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo- stylistyczne, ortograficzne i logiczne,
- potrafi analizować i interpretować utwory literackie przy niewielkiej pomocy nauczyciela
- tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy, np. prośby i przeprosiny
- radzi sobie z redagowaniem form wypowiedzi pisemnej,
- rozumie i potrafi używać wszystkich pojęć z zakresu teorii literatury i nauki o języku (z niewielką pomocą nauczyciela),
- rozumie ogólny sens poznawanych utworów,
- rozpoznaje gatunki liryczne,
- korzysta z biblioteki i czytelni.

Ocena dostateczna (3):

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych uczeń na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- formy wypowiedzi pisemnej realizuje przy niewielkiej pomocy nauczyciela,
- dba o poprawność swych wypowiedzi; jest systematyczny, dąży do eliminacji błędów; korzysta ze słowników, porad i wskazówek nauczyciela,
- czyta lektury,
- z niewielką pomocą definiuje podstawowe pojęcia z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- systematycznie uczestniczy w lekcjach, estetycznie prowadzi zeszyt, pisze czytelnie; w przypadku zaległości dąży do uzupełnienia braków, wykazuje zainteresowanie przedmiotem; nie zniechęca się niepowodzeniami.

Ocena dopuszczająca (2):

- uczeń powinien uczestniczyć we wszystkich lekcjach,
- samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- czyta ze zrozumieniem; zna podstawowe utwory z lektur obowiązkowych,
- formy wypowiedzi pisemnej przewidziane w kl. I realizuje z pomocą nauczyciela,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełnione w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Ocena niedostateczna (1):

- uczeń nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

KLASA II

Ocena celująca (6):

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy II gimnazjum,
- uczeń samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- jest aktywny we wszystkich możliwych formach pracy polonistycznej,
- bierze udział w i osiąga sukcesy w różnych konkursach: literackich, recytatorskich, poetyckich na terenie szkoły i poza nią,
- udziela bezbłędnych, „bogatych” odpowiedzi ustnych i pisemnych (formy przewidziane na ocenę bdb oraz felieton i reportaż)
- prezentuje wysoki poziom kultury języka,
- przejawia zainteresowanie sztuką, bierze czynny udział w imprezach artystycznych; interesuje się filmem, teatrem, malarstwem, muzyką; potrafi krytycznie wyrażać się o dziełach sztuki, będąc świadomym ich odbiorcą,
- jest „wprawionym” czytelnikiem; jego zainteresowania znacznie wykraczają poza listę lektur obowiązkowych,
- w bardzo interesujący sposób mówi i pisze o własnych zainteresowaniach, przeżyciach; prezentuje własne sądy i przekonania (na przykład w związku z dziełem sztuki),
- interesuje się pracą dziennikarską, na przykład jest jednym z redaktorów szkolnej gazety,
- pasjonuje się teatrem,
- czyta wiersze, sam próbuje własnych sił w poezji.

Ocena bardzo dobra (5) :

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania ,
- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze, sporządza bibliografię i przypisy,
- rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną; wskazuje tezę, argumenty i wnioski; komentarz, ocenę i informację,
- przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka i jej typy, dramat),
- rozpoznaje czytany utwór jako: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedię, dramat (gatunek), tragedię, balladę, nowelę, hymn, powieść historyczną, epos, powiastkę filozoficzną, literaturę faktu, satyrę, fraszkę,
- rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieść lub opowiadanie obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy; przypisuje teksty kultury do różnych rodzajów sztuki,
- uczeń potrafi analizować i interpretować utwory literackie i poetyckie przewidziane programem nauczania,
- redaguje formy wypowiedzi: rozprawka, opowiadanie, opis sytuacji, przeżyć wewnętrznych, dzieła sztuki, autocharakterystyka, charakterystyka postaci filmowej, literackiej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, spektaklu, zdarzenia z życia, dedykacja, list, recenzja, kartka z dziennika/pamiętnika, przepis, życiorys, CV,
- wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa, składni i fonetyki
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motto, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego oraz dedykacji)
- charakteryzuje postać mówiącą w utworze; rozróżnia rodzaj narracji i określa jej funkcję, dostrzega groteskę,
- rozumie i wskazuje alegorię i atrybut w związku z analizą dzieła sztuki,

- rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy, retoryczny, różnicuje stylistycznie wypowiedź,
- rozróżnia bezbłędnie części zdania i części mowy, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania; analizuje budowę zdania pojedynczego i złożonego,
- analizuje słowotwórczą budowę wyrazu w celu tworzenia precyzyjnych wypowiedzi, zna i stosuje zasady ortografii,
- biegle posługuje się słownikami (ortograficznym, języka polskiego, poprawnej polszczyzny, frazeologicznym, antonimów i synonimów, wyrazów obcych, terminów literackich, symboli, „Mitów i tradycji kultury”),
- uczestniczy w dyskusji, przestrzega zasad etyki mowy, stosuje zasady etykiety językowej, rozpoznaje prowokację i agresję zawartą w wypowiedzi.

Ocena dobra (4):

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie II gimnazjum,
- wypowiedzi ustne i pisemne ucznia mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, ortograficzne i logiczne,
- potrafi interpretować i analizować utwory literackie przy niewielkiej pomocy nauczyciela,
- radzi sobie z redagowaniem wypowiedzi pisemnych,
- rozumie i potrafi używać wszystkich pojęć z zakresu teorii literatury i nauki o języku (z niewielką pomocą nauczyciela),
- rozumie ogólny sens poznawanych utworów; rozpoznaje gatunki liryczne,
- omawia na podstawie poznanych tekstów kultury podstawowe i ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; korzysta z biblioteki i czytelnika.

Ocena dostateczna (3) :

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych uczeń na ogół przestrzega poprawności w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- formy wypowiedzi pisemnej realizuje przy niewielkiej pomocy nauczyciela,
- dba o poprawność swych wypowiedzi; jest systematyczny, dąży do eliminacji błędów; korzysta ze słowników, porad i wskazówek nauczyciela,
- czyta lektury,
- z niewielką pomocą definiuje podstawowe pojęcia z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- systematycznie uczestniczy w lekcjach, estetycznie prowadzi zeszyt, pisze czytelnie; w przypadku zaległości dąży do uzupełnienia braków, wykazuje zainteresowanie przedmiotem; nie zniechęca się niepowodzeniami.

Ocena dopuszczająca (2):

- uczeń powinien uczestniczyć we wszystkich lekcjach,
- samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- czyta ze zrozumieniem; zna podstawowe utwory z lektur obowiązkowych,
- formy wypowiedzi pisemnej przewidziane w kl. II,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełnione w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Ocena niedostateczna (1):

- uczeń nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą

KLASA III

Ocena celująca (6):

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy III gimnazjum,
- uczeń samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- jest aktywny we wszystkich możliwych formach pracy polonistycznej,
- bierze udział i osiąga sukcesy w różnych konkursach: przedmiotowym, literackich, recytatorskich, poetyckich na terenie szkoły i poza nią,
- udziela bezbłędnych, „bogatych” odpowiedzi ustnych i pisemnych,
- prezentuje wysoki poziom kultury języka,
- przejawia zainteresowanie sztuką, bierze czynny udział w imprezach artystycznych; interesuje się: filmem, teatrem, malarstwem, muzyką; potrafi krytycznie wyrażać się o dziełach sztuki, będąc świadomym ich odbiorcą,
- jest „wprawionym” czytelnikiem; jego zainteresowania znacznie wykraczają poza listę lektur obowiązkowych,
- w bardzo interesujący sposób mówi i pisze o własnych zainteresowaniach, przeżyciach; prezentuje własne sądy i przekonania (np. w związku z dziełem sztuki),
- pasjonuje się teatrem,
- czyta wiersze, sam próbuje własnych sił w tworzeniu poezji.

Ocena bardzo dobra (5):

- uczeń opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy III gimnazjum,

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno - językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze, sporządza bibliografię i przypisy; poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne,
- słucha dłuższych komunikatów i sporządza dotyczące ich notatki,
- rozpoznaje mniej oczywiste zabiegi manipulacyjne (przemilczanie, niedopowiedzenie), dostrzega ironię,
- interpretuje głosowo wybrane utwory poetyckie i fragmenty prozy,
- dostrzega funkcje komizmu, karykatury, tragizmu i ironii w dziele,
- wskazuje funkcje poznanych w klasie I i II środków stylistycznych w utworze, potrafi definiować pojęcia z zakresu teorii literatury, posługuje się nimi przy omawianiu utworów,
- wskazuje elementy typowe dla różnych rodzajów literackich oraz przykłady ich mieszania
- rozróżnia gatunki publicystyczne: artykuł, reportaż,
- analizuje reklamy; wskazuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji,
- analizuje, interpretuje i wartościuje teksty kultury z uwzględnieniem potrzebnych kontekstów,
- biegle posługuje się formami wypowiedzi pisemnej wyniesionymi ze szkoły podstawowej i poznanymi w gimnazjum: opis przedmiotów, dzieł sztuki, sytuacji, przeżyć wewnętrznych, charakterystyka postaci, opowiadanie, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, życiorys i CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada,
- omawia cechy wymowy charakterystyczne dla określonego regionu,
- wykorzystuje wiedzę o stylistycznych i leksykalnych środkach stylistycznych do samodzielnej analizy tekstów literackich,
- wskazuje funkcje składniowe odmiennych i nieodmiennych części mowy,
- wykorzystuje wiedzę z zakresu składni przy tworzeniu wypowiedzi; określa funkcję różnych typów wypowiedzi w tekstach literackich i użytkowych,
- rozpoznaje różnice między językiem ogólnopolskim a dialektami i gwarami; rozróżnia cechy kultury i języka swojego regionu,
- zna i stosuje wszystkie zasady ortograficzne,
- biegle posługuje się różnymi słownikami i encyklopedią.

Ocena dobra (4):

- uczeń opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie III gimnazjum,
- wypowiedzi ustne i pisemne ucznia mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo- stylistyczne, ortograficzne i logiczne,
- potrafi analizować i interpretować utwory literackie przy niewielkiej pomocy nauczyciela
- radzi sobie z redagowaniem form wypowiedzi pisemnej,
- rozumie i potrafi używać wszystkich pojęć z zakresu teorii literatury i nauki o języku (z niewielką pomocą nauczyciela),
- rozumie ogólny sens poznawanych utworów,
- rozpoznaje gatunki liryczne,
- omawia na podstawie poznanych tekstów kultury podstawowe i ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne,
- korzysta z biblioteki i czytelnicy.

Ocena dostateczna (3):

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych uczeń na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii,
- formy wypowiedzi pisemnej realizuje przy niewielkiej pomocy nauczyciela,
- dba o poprawność swych wypowiedzi; jest systematyczny, dąży do eliminacji błędów; korzysta ze słowników, porad i wskazówek nauczyciela,
- czyta lektury,
- z niewielką pomocą definiuje podstawowe pojęcia z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- systematycznie uczestniczy w lekcjach, estetycznie prowadzi zeszyt, pisze czytelnie; w przypadku zaległości dąży do uzupełnienia braków, wykazuje zainteresowanie przedmiotem; nie zniechęca się niepowodzeniami.

Ocena dopuszczająca (2):

- uczeń powinien uczestniczyć we wszystkich lekcjach,
- samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela posługuje się podstawowymi pojęciami z zakresu teorii literatury i nauki o języku,
- czyta ze zrozumieniem; zna podstawowe utwory z lektur obowiązkowych,
- formy wypowiedzi pisemnej przewidziane w klasie III realizuje z pomocą nauczyciela,
- błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełnione w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Ocena niedostateczna (1): - uczeń nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.